

Wat gebeurde er op 5 mei 1945 in Vinkeveen?

“Bij ons hangt nooit de vlag uit op 5 mei”

Van zaterdag 5 mei 1945 weten we dat het een heerlijk warme voorjaarsdag was. In Vinkeveen hingen de vlaggen uit. Maar wat na vijf lange bezettingsjaren een vreugdevolle viering van de bevrijding had moeten worden, eindigde die dag in de dood van zeven Vinkeveners: zes verzetsstrijders die in een vuurgevecht met de terugtrekkende Duitsers geraakten, plus dijkwachter Toon van Weerdenburg, die er niets mee te maken had, maar zich domweg op het verkeerde moment op de verkeerde plaats bevond en stierf in een regen van kogels. Zijn dochters Mien en Lida waren pas 10 en 5 jaar oud toen het gebeurde. De aanblik van de boerenkar waarop het lichaam van hun overleden vader werd thuisgebracht, zijn ze hun leven lang niet vergeten. Voor het eerst vertellen beide zussen, inmiddels 83 en bijna 78 jaar oud, hun verhaal; alsof het gisteren was. In al die jaren heeft bij hen nooit de bevrijdingsvlag gewapperd op 5 mei.

TEKST ROB ISAACS

Op de avond van 4 mei 1945 kregen de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten (BS) de opdracht zich paraat te houden. Zij hadden de taak om na de Duitse capitulatie de orde te handhaven, totdat de geallieerde troepen zouden arriveren. Dat de officiële capitulatie met een dag was uitgesteld, was niet algemeen bekend gemaakt. Dus ook niet dat de Duitsers nog gewapend rondliepen. In Vinkeveen kwam op 5 mei een groep BS'ers op de kruising van de Groenlandsekade en de provinciale weg Hilversum-Uithoorn in een vuurgevecht met een groepje Duitsers. Vier BS'ers kwamen om het leven. In Vinkeveen werden er nog twee opgepakt, die later vermoord werden teruggevonden.

Roef Ankersmit maakte op 30 maart 1960 deze foto van Halte Oukoperdijk. Tijdens een presentatie van zijn foto's in Het Spoorhuis in januari van dit jaar, herkende in de zaal Jan Spithoven spontaan zijn zus Lida (staand) en hun moeder (voorover gebukt). Hun broer Bep woont nog steeds in dit pand. Hun moeder overleed in 1972.

Toon van Weerdenburg was aangesteld als dijkwachter, die bij toerbeurt een onder water gezet deel van de Oukoperpolder bewaakte. Toen hij met zijn maat Willem Nab over de kade tussen het droge en het natte deel van de polder liep, werden ze verrast door gewerschoten. De beide mannen zochten onmiddellijk dekking achter de dijk. Maar een groep Duitsers stak met een bootje het water over. Nab hield zich schuil in een mangat, Van Weerdenburg probeerde de schuur van een nabijgelegen boerderij te bereiken. Hij werd dodelijk getroffen tijdens een vuursalvo. Er was duidelijk geen sprake van een verdwaalde kogel, maar van een gerichte beschieting door de Duitsers. Op 9 mei 1945 is hij begraven op het inmiddels verdwenen RK-kerkhof bij station

Breukelen, slechts 39 jaar oud. Zijn echtgenote bleef achter met twee dochters, drie zonen en nagenoeg geen sociale voorzieningen...

Om beurten schetsen Mien Veerhuis en Lida Touw de zware tijden die volgden op het overlijden van hun vader. “Met vijf kinderen kon onze moeder niet uit werken. Ze verdiende een klein beetje met naai- en verstelwerk voor de boeren in de omgeving. Kleding kregen we van de kerk, en regelmatig was er geen eten”, vertelt Mien, de oudste van de twee. “Vaak was ik te verzwakt om de 9 kilometer lange tocht naar school te maken”, vult Lida aan. “Na twee jaar vroeg mijn moeder of we niet weer een vader wilden. Daar hebben we niet direct ja op gezegd. Het was al zwaar genoeg.”

Toon van Weerdenburg. Eén van de weinige foto's die Mien en Lida nog van hun vader hebben, afkomstig van zijn persoonsbewijs (verplichte identiteitskaart gedurende de Tweede Wereldoorlog.

Lida Touw (links) en haar oudere zus Mien Veerhuis hadden geen gemakkelijke jeugd nadat hun vader door Duitse kogels stierf. Hun moeder bleef met vijf kinderen achter. Ze hertrouwde, naar eigen zeggen uit noodzaak en niet uit liefde, en kreeg nog drie kinderen. Een verhaal over mensen die onder de moeilijkste omstandigheden overleefden.

FOTO ROB ISAACS

Maar voor een vrouw alleen met vijf kinderen was het ondoenlijk het hoofd boven water te houden. Mien: “We kregen twee jaar lang vijf gulden in de maand van de kerk. Toen moeder uiteindelijk in aanmerking kwam voor een uitkering van de Stichting '40-'45 wilde de kerk meteen al hun betalingen terug. Blevten we opnieuw berooid achter.”

Hun moeder hertrouwde met de jongeman Spithoven, die als knecht bij de burens werkte. Van hem kreeg ze nog eens drie kinderen. Omdat hun woning te klein werd, kregen ze in 1952 het oude stationnetje Oukoperdijk toegewezen als woning. “Tussen de acht kinderen klikte het goed. We hebben nooit het gevoel gehad dat we halfbroers hadden”, herinnert Lida zich. Maar met hun stiefvader was dat wel anders. De beide zussen willen er niet veel over kwijt, maar de uitspraak van hun moeder ‘De eerste keer trouwde ik uit liefde, de tweede keer uit noodzaak’ spreekt boekdelen. Mien: “Ze deed alleen leuke dingen met ons als hij niet thuis was, anders ging dat niet. Van de acht kinderen hebben er zeven vroegtijdig het huis verlaten. Ik was 21 toen ik vluchtte, ik had 46 gulden gespaard, die nam ik mee.” “Ik ben weggefietsd naar Uithoorn”, giechelt Lida, “naar mijn vriendje!” De herinneringen staan onuitwisbaar in hun geheugen gegrift, maar het

heeft ze niet verbitterd. “We zijn er niet minder van geworden, juist sterker. We hebben immers geleerd om onder de moeilijkste omstandigheden te overleven.” Mien is haar hele werkzame leven naaister geweest en Lida bejaardenverzorgster. Met hun broers is nog steeds contact. De jongste van het stel, Bep, woont inmiddels weer in het stationsgebouw van Oukoperdijk, waar hij als 10 maanden oude baby in 1952 was komen wonen.

Naschrift redactie

Op donderdagavond 3 mei a.s. is er een lezing in Het Spoorhuis in Vinkeveen over de gebeurtenissen van 5 mei 1945. Waarom trof dit noodlot Vinkeveen op de laatste dag van de oorlog? Wie waren de slachtoffers? Aan de hand van ooggetuigenverslagen en andere bronnen wordt teruggeblikt op die dag.

Aanmelden voor de lezing kan niet meer, alle beschikbare plaatsen zijn inmiddels gereserveerd. Maar bij RTV Ronde Venen is de lezing die avond live te bekijken van 19.30 tot ca. 21.30 uur. Dat kan bij Ziggo op kanaal 41 (of 36 voor Abcoude en Baambrugge), bij KPN op kanaal 1368 en live via www.rtvrondevenen.nl.